

Julgubbar och zombier: Niviaq
Korneliussen, Sørine Steenholdt
och nordiska relationer i ny
grönländsk litteratur

—

Adam Borch

Tanken om att alla är inlåsta i sina hus, för att snön blockerar alla dörrarna och fönstren eller för att det blåser för mycket, gör att jul aldrig kan jämföras med andra ställen i världen, t.ex. Finland, där den falska julgubben bor. Du måste bli irriterad på att det finns en wannabe som härmar allt det du gör. Julgubben pratar minsann inte finska eller svenska. Jag vet att du bor långt uppe i Nordgrönland, och om man vill hitta dig så ska man hålla noga utkik efter en kärleksfull man med vitt hår, röd näsa och en massa små grönländare i bakgrunden.¹

Att säga att julgubben är en symbol är knappast för mycket sagt. Han är en symbol för julen och allt vad den innebär. Men han är väl också en symbol för Norden. Han representerar värme och livsglädje mitt i ett landskap av is och snö, kyla och mörker. Ett nordiskt landskap. Det finns förstas traditioner som bryter mot den bilden – där julgubben (eller hans inkarnation) står för helt andra saker – men den vitskäggede gamlingen i rött och vitt, som man stöter på överallt i stora delar av västvärlden från allt för tidigt i november till allt för sent i januari, är i hög grad en representant för Norden.

Som Niviaq Korneliussen framhåller i berättelsen "Ønskeseddel" ("Önskelista"), som publicerades i den danska tidningen *Politiken* i december 2014, råder det i Norden inte någon direkt konsensus kring julgubbens egentliga hemvist. Finnarna säger att han bor i det finska Lappland, grönländarna och danskarna pekar på Grönland, medan norrmännen visst har en tredje hållning i frågan. En sådan diskussion (om man alls kan kalla den det) är naturligtvis genomsyrad av ekonomiska intressen så till den grad att de hotar att dränera julgubben på allt som är tilltalande. I grund och botten är det en tröttsam fråga som Korneliussen ändå förmår göra intressant:

Är det fel att säga att jag tycker det är pinsamt att jag tror att du är dansk? Så mycket som jag respekterar mitt land, har jag ändå svårt att föreställa mig en julgubbe med svart hår och mörk hud. Kanske misstar jag mig helt, men jag har i varje fall bara sett vita avbildningar av dig. Vilket sidospår. Det är nästan så jag får sixpacks i fingrarna för att jag skriver så mycket. Det förundrar mig att danskarna inte får sixpacks i sina kinder av att prata så mycket. Jag vet att du är annorlunda. Du pratar inte så mycket, och du har integrerat dig i vårt samhälle. Du är en av de goda kolonisatörerna.²

Jag har svårt att inte dra på smilbanden när jag läser dessa rader. Dels för att mina *zygomatisci* är så välutvecklade, dels för att Korneliussen på ett underfundigt sätt förmår problematisera Grönlands förhållande till Danmark via några på ytan rätt oskyldiga reflektioner kring julgubbens härkomst.

Julgubben bor på Grönland, men han kommer från Danmark och kan därför ses som en del av en långvarig dansk koloniseringsprocess. En sådan

framställning av julgubbens tillhörighet antyder självklart en form av kulturell appropriering som ytterligare komplicerar en diskussion om Grönlands förbindelser med Danmark. Men används han inte också till att på ett lite överraskande vis infektera ländernas gemenskap med sinistra undertoner? Julgubben beskrivs som ett positivt främmande element, men som en dansk som är i stånd till att uppfylla grönländarnas önskningar (speciellt de materiella) låter han sig läsas som en illa dold anspelning på det stöd (kallat 'bloktilskud') som Grönland har mottagit från den danska staten sedan införandet av det grönländska självstyret 1979 och som ännu utgör landets ekonomiska fundament. Och om vi påminner oss om att julgubben belönar gott uppförande, vad säger det om relationerna mellan länderna i den danska riksgemenskapen mer generellt?

*

Niviaq Korneliusen (f. 1990) är utan tvivel de senaste årens mest profilerade grönländska författare. Bakgrunden till hennes berömmelse kan i hög grad spåras till hennes debutroman, *Homo Sapienne* (2014), vars nominering till Nordiska rådets litteraturpris (2015) i *Politiken* beskrevs som "ett stort steg framåt för grönländsk litteratur", och ett markant brott med en tendens att "sömgångaraktigt" värdesätta "vackra naturlyriska diktsamlingar".³ De flesta recensenterna har rosat *Homo Sapienne* som en förnyare av en av Nordens mer perifera litterära traditioner. Det skulle dock vara missvisande att påstå att denna förnyelse bygger på djupgående reflektioner kring Grönlands förhållande till Danmark eller resten av Norden. Det framstår inte som någon direkt tillfällighet att passagera om julgubben i "Ønskeseddel" beskrivs som något av "ett sidospår", för både den berättelsen och Korneliusens främsta verk, *Homo Sapienne*, handlar i första hand om problemställningar vars orsaker ska lokaliseras till det grönländska samhället snarare än till förhållandet till Danmark.

"Ønskeseddel" är, ja, en önskelista till julgubben. Men den är helt klart något annat än de tusentals brev som varje år dimper ner i hans postlåda i Ilulissat. Skribenten, en ung homosexuell kvinna, har visserligen en del triviala önskningar som Salomon vinterstövlar och skalbyxor från Peak Performance, men berättelsens infekterade kärna återfinns i de mer komplexa:

Jag önskar att det fanns fler flator i världen. Åtminstone några som är feminina och lediga. Inte sådana som har blivit trötta på sin man och vill piffa upp sitt tråkiga vardagsliv med en lesbisk, naiv älskarinna. Sådana är i regel flator ända tills den naiva älskarinnan blir förälskad. Så ränner de tillbaka till sina håriga män som inte anar ett skit av att deras fruar har varit otrogna. Jag skulle önska att deras män skulle betrakta det som otrohet när deras fruar har varit tillsammans med en kvinna. Istället för att fråga om de kan vara med eller bara se på nästa gång. Jag skulle önska att det inte

fanns bisexuella. En värld utan bisexuella och män. Föreställ dig det. Eller heterosexuella överlag. Jag önskar att jag önskade att jag var en man. Det hade varit lättare.⁴

”Ønskeseddel” fungerar som ett slags negation; önskningarna blir vägar till en förståelse av skribentens tillvaro. Denna präglas av en sexuell otillfredsställelse som å ena sidan bottnar i personliga otillräcklighetskänslor, men å andra sidan också beror på andra människors syn på homosexuella kvinnor. Handlar inte önskingen ovan i grund och botten om en generell brist på respekt för homosexuella kvinnors känslor och sexualitet? Om att bli tagen på allvar som människa?

Detta fokus på sexuella minoriteters tillvaro i det grönländska samhället gör ”Ønskeseddel” till en tydlig förlängning av *Homo Sapienne*.

*

Lägg av med all den där självömkan, för det är inte synd om dig. Enough of that post-colonial piece of shit. Det är ditt eget fel att du ångrar dina handlingar efter att ha svikit min tillit. (*Homo Sapienne*, 54; hädanefter HS)

Detta är väl det mest emblematiske ögonblicket i *Homo Sapienne* – i varje fall är det den enskilda passage i romanen som har rönt mest uppmärksamhet inom offentligheten (se t.ex. Lindqvist 2015, Villeneuve 2017). Stycket förekommer i en mycket intim konversation mellan två av romanens fem huvudpersoner, Inuk och Arnaq. Den kretsar på intet sätt kring geopolitiska frågor, men det har inte hindrat vissa recensenter och journalister från att läsa den i ett större perspektiv: Inuks interjektion – ”Enough of that post-colonial piece of shit” – är inte bara en uppmaning till Arnaq, men ett upprop till alla grönländare om att frigöra sig från ett beteendemönster där ansvar och skuld ofta hänförs till de sociokulturella konsekvenserna av att ha varit underställda danskt herradöme. Trots att den grönländska politikern Sara Olsvig (2015) har använt passagen till att rikta kritik mot det hon uppfattar som en generell ovilja bland danska politiker att diskutera Danmarks koloniala förflutna, är det klart att kritiken i *Homo Sapienne* pekar inåt, mot grönländarna och det grönländska samhället.

I och för sig är det lite besynnerligt att just passagen ovan har fått så mycket uppmärksamhet, för kärnan i *Homo Sapienne* har i sig inte mycket att göra med frigörelse från koloniala paradig. Inuks indignation är riktad mot hans väninna Arnaq vars svek har gjort att han befinner sig i Danmark utan möjlighet att återvända till Grönland. Så ser i alla fall Inuk på saken. Arnaq har mycket riktigt svikit hans förtroende genom att vitt och brett berätta om hans affär med Miki Løvstrøm, en medlem av det grönländska landstinget som har både fru

och barn. Men den verkliga orsaken till hans exil är en annan. Inuk befinner sig vid denna tidpunkt i ett fängelse i Danmark som han dock förmår fly från. Varför han är i fängelse är ovisst, men orsaken till att han inte återvänder till sitt hemland verkar ha mindre att göra med hans flykt än med den mediestorm som avslöjandet av hans affär har förorsakat. Från Danmark följer Inuk skandalen med en blandning av förakt och desperation:

Ön har fått slut på syre. Ön är inflammerad. Ön är rutton. Ön har tagit min älskade ifrån mig. Ön är grönländare. Det är grönländarnas fel.

/Han som inte vill vara grönländare

[--]

Om hemma inte är på Grönland; om hemma inte är här [Danmark], var är då mitt hem? (HS 50, 52)

Inuks känslor ska dels förstås mot bakgrund av en osäkerhet i förhållande till hans egen sexualitet; under romanens lopp går han från att förneka både sin egen och systemen Fias homosexualitet till att acceptera båda. Det står dock också klart att det förfrämmande han känner har djupa rötter i samhällets negativa syn på homosexualitet, som exemplifieras i Løvstrøms förnekanden och den breda offentlighetens reaktion på affären.

Homo Sapienne handlar i stor utsträckning om att finna sig till rätta med sin egen och andras sexualitet. Undantaget är Arnaq vars öde – ett ekorrhjul av drickande, horeri och arbetslöshet – som sådant inte har något att göra med hennes sexuella läggning (hon är bisexuell), men tillskrivs en tendens att skjuta över ansvaret på barndomens svek och övergrepp. För syskonparet Inuk och Fia handlar det om att upptäcka och godta sin homosexualitet; ett mönster som går igen i Iviks historia, med den skillnaden att det här rör sig om transsexualitet. Den sexuellt mest klargjorda karaktären är den homosexuella Sara, men liksom de andra ut kämpar även hon sina kamper. Oaktat att deras liv inte går som på räls, så är romanen hoppfull i förhållande till Inuk, Fia, Ivik och Saras möjligheter att skapa en positiv framtid. Det är visserligen beaktansvärt att Inuk dör till slut, och att detta sker utan någon tydlig försoning med hemlandet, men hans historia slutar ändå i ett slags epifan frigörelse. Åran för denna förtröstansfullhet bör tillskrivas den närhet, personliga kärlek och förståelse som huvudpersonerna får på sina respektive livsresor (särskilt från varandra). Vid ingen tidpunkt får man intrycket av att de lever i ett samhälle som gör tillvaron enklare och mer dräglig för sexuella minoriteter. Snarare lutar man sig tillbaka med känslan av att den klarhet de uppnår, uppnås trots och inte på grund av stämningen i det grönländska samhället.

Homo Sapienne karaktäriseras av en viss inåtvändhet – ett fokus på grönländska problemställningar – men det skal inte förstås som att dess perspektiv är insulärt. Romanens huvudpersoner är visserligen öbor men de är medvetna om världen utanför, och även om den enda av dem som faktiskt lämnar ön,

Inuk, landar i Danmark så är det som sagt inte förhållandet till den tidigare kolonialmakten eller resten av Norden som står i förgrunden.

”Knock knock”

”Who’s there? :D”

”Adore”

”Adore who?”

”Adore is between us! Har du lust att öppna dörren åt mig. Har glömt mina nycklar.” (HS 98)⁵

Sara och Ivik har en förkärlek för knock-knock-skämt, och det återkommande bruket av dem i deras förhållande signalerar en intimitet som bygger på en medvetenhet om och uppskattning av en specifik humoristisk tradition. Denna tradition är naturligtvis av anglo-amerikanskt ursprung och det är överlag från den delen av världen som karaktärerna hämtar många av sina viktigaste språkliga och kulturella referenser. Alla fem huvudpersonerna har exempelvis för vana att blanda in engelska i sitt språk, en tendens som framstår mer som en naturlig förlängning av deras sätt att tänka än som en form av förkonstling: ”Vad är det jag känner?” frågar Fia sig själv när hon möter Sara för andra gången, ”Lust. Hur säger man lust på grönländska?” (HS 30).⁶ Samma intryck ger de många referenserna till amerikansk pop- och rockmusik som liksom språkväxlingen står i en nära relation till karaktärernas känsloliv, något som kanske kommer tydligast till uttryck i Saras sökande efter en syntes mellan sitt eget sinnessillstånd och musiken.

Det är oklart huruvida det är dessa tendenser (som väl får anses vara kännetecknande för hela den västliga världen) som fick bland annat *Kristeligt Dagblads* recensent att konstatera följande: ”Här finns inga gåvor att hämta för grönländsturisterna – romanen kunde lika gott utspela sig i Lemvig”.⁷ Uttalandet är oavsett lite besynnerligt. Hur man kan läsa exempelvis kapitlet om Inuk och påstå att det inte handlar om grönländska förhållanden har jag personligen svårt att se. Därmed inte sagt att de utmaningar karaktärerna konfronteras med är unika för Grönland. Det verkar dock varken slumpmässigt eller oviktigt att deras livsöden utspelar sig i just denna kontext. *Homo Sapienne* innehåller i och för sig inga stora ”gåvor” åt de traditionella grönländsturisterna, men är det inte en del av romanens poäng att Grönland är mer än turer med hundspann, säljakt och naturupplevelser?

*

I *Balladen om Grønland*, noterar den danska journalisten Martin Breum en tendens bland nutida grönländska politiker att i internationella sammanhang presentera ”sin nation som en självständig enhet som på egen hand fattar avgö-

Att läsa Homo Sapienne och Zombieland är som att övervaka två kirurgiska ingrepp, det ena utfört med skalpell och pincett, det andra med såg och hammare.

rande beslut om framtiden, medan förbindelsen till Danmark antingen framstår som sekundär eller helt ignoreras”.⁸ Utan att vilja överpolitiserat Korneliussens texter, tycker jag att de uppvisar en liknande benägenhet, med undantaget att hon i motsats till landets offentliga representanter inte strävar efter att underbygga denna självständighet med ”den gamla fångstkulturen [--] och den starka kopplingen till naturen” (Breum 2014, 230).⁹ För henne föranleder autonomi en kritisk analys av interna grönländska problemställningar, ett tillvägagångssätt man också finner i novellsamlingen *Zombieland* av den jämnåriga Sørine Steenholdt (f. 1986).¹⁰

Titeln *Zombieland* kan gott förvåna en aning för av de nio novellerna är det kanske titelnovellen som avviker mest från de övriga. Novellen följer en ung kvinnlig studerande under den bedrägeriskandal som 2014 tvingande den grönländska politikern Aleqa Hammond till att överge posten som ordförande för landstinget. Berättelsen når sitt klimax i samband med landstingets höst-session där en stor grupp människor demonstrerar för Hammonds avgång. Stämningen i hopen är manisk och innan den förskräckta huvudpersonen slutligen faller ner medvetslös ser hon hur konturerna i hennes landsmäns ansikten förvrängs: ”Deras ansikten blir igen helt sneda, muterade, groteska. [--] I samma ögonblick får jag syn på ett barn med två ansikten. Det ena ser på mig med ett galet leende på läpparna. Svälten lyser ur ögonen på det, och dreglet dryper från de sylvassa tänderna”.¹¹ Huruvida denna metamorfos ska förstås bokstavligt är mindre viktigt än dess implicita samhällskritik: den grönländska befolkning har låtit sig fördäras av skandalen och tror att det enda som räknas är Hammonds huvud på ett fat.

Denna dystopiska framställning av det grönländska samhället är alls inte oförenlig med resten av *Zombieland*, men de övernaturliga inslagen och fokuseringen av det politiska klimatet är speciellt. Mer representativ är samlingens

första novell, "Zombie". Här är den levande döda Louisa som efter en barndom präglad av moderns misshandel har funnit en stabil tillvaro med mannen Fari. Denna avslutas dock abrupt en dag då hon kommer på honom i sängen med modern. Därefter slår Louisa ihjäl ett av deras gemensamma barn och drabbas av en psykos. Novellen slutar i en sista sjuk vändning då myndigheterna placerar henne i moderns vård. När man efter att ha noterat att Sofokles och Euripides inte levde förgäves läser vidare i samlingen blir det tydligt att ett genomgående tema är barns villkor. Med andra ord är Steenholdt intresserad av att skildra konsekvenserna av de svek och övergrepp som många grönländska barn utsätts för, och när man i den nästsista novellen "Nyhed" ("Nyhet") stöter på formuleringen "[b]arnen i vårt samhälle har glömts bort, även om de är vår framtid" är det den centrala problematiken i *Zombieland* som skrivs in på näsan.¹²

Som sagt verkar Steenholdt mest intresserad av att befatta sig med grönländska problem, men liksom Korneliussen avstår hon inte helt från att reflektera över förhållandet till Danmark. Novellen "Mor er blot et ord" ("Mor är bara ett ord") är egentligen ganska karaktäristisk för samlingen i stort – en dotter tänker tillbaka på en barndom fördärvad av hennes alkoholiserade mor – men det ligger nära till hands att läsa den allegoriskt. Efter en av otaliga fester i hemmet utsätts dottern för ett våldtäktsförsök av en främmande dansk man som efter att förgäves ha försökt få sina lustar stillade hos den av alkohol utslagna modern hittar ett alternativt lymstämte i barnet. Det är inte så långsökt att läsa mannen som en synekdoke för sitt hemland; övergreppet som en bild av Danmarks handlande i relation till den nordatlantiska kolonin och dess befolkning. Men även om denna skildring är nog så obehaglig, så är kritiken av hemlandet ännu skarpare, för det är i hög grad moderns alkoholism, ansvarslöshet och svek som möjliggör våldtäktsförsöket. Annorlunda uttryckt avkräver novellen självrannsakan av grönländarna, något som för de yngre generationerna innebär en uppgörelse med både Danmark och deras föräldrar.

Dottern förmår själv avvärja våldtäktsförsöket och i hennes handlingar ligger nyckeln till en bättre, om än inte oproblematiserad framtid:

När jag många år senare tänker tillbaka på den kvällen – och så många andra – förundras jag över hur stort mod och hur stark vilja jag besatt. [--] Jag kunde inte acceptera att bli våldtagen. Jag visste att min kvinnlighet, mitt liv, min framtid skulle ha ödelagts. Det skulle inte hända mig. För om det hände, skulle jag inte kunna förlåta mig själv. När jag blev vuxen skulle jag ge upp och bli alkoholist. [--] Jag kunde skrika, jag kunde kämpa emot, jag kunde bita, jag kunde sparka, och jag ville göra allt för att skydda mig själv. Ingen skulle någonsin få lov att ödelägga mig.¹³

Det är i detta sammanhang värt att notera att den problematiska relationen till historien också kommer till uttryck i förhållande till traditionell grönländsk kultur. Vid moderns begravning är dottern klädd i traditionell grönländsk dräkt.

Tidigare på dagen har den tillhörande pärlkragen fyllt henne med ömhet för den egna nationen, men iklädd hela dräkten är känslan plötsligt en annan: ”Jag kvävs av min grönländsdräkt och mina tankar. [...] Sen jag packade upp dem [pärlorna] har deras tyngd fått mig att känna att mitt land bara belastar mig, att mitt folk belastar mig.”¹⁴ Detta intresse för grönländsk kultur och tradition – som i övrigt är alldeles frånvarande i *Homo Sapienne* – sticker fram sitt huvud i flera av Steenholdts noveller, och man lägger var gång märke till den ambivalens med vilken de porträtteras. Exempelvis i novellen ”Åndemaner” (”Schamanen”), finner den autistiske pojken Miki (som dessutom lider av ADHD och epilepsi) ro hos sin mormor som till skillnad från resten av omvärlden ser hans sjukdom i ett positivt ljus: ”Han föddes med fosterhinnan kring sig, med segerskjorta, och mormor har alltid sagt att han därför var den nästa stora schamanen”.¹⁵ På grund av Mikis särskilda status ger mormodern honom en tupilak – ”tillverkad för länge sen av dina förfäder” – som kan hjälpa en om den kastas i havet.¹⁶ Miki drunknar emellertid under försöket att realisera tupilakens magiska krafter, och såvida hans död inte ska förstås som en form av frigörelse från världsligt lidande kan man säga att den traditionella grönländska hanteringen av psykisk sjukdom här får sig en ordentlig törn.

*

I oktober 2017 gjorde nättidningen *Publishing Perspectives* en intervju med Julie Renhoff Kondrup, redaktör för förlaget Milik, som på grund av utgivningen av *Homo Sapienne* och *Zombieland* i dag framstår som en av Grönlands mest progressiva litterära institutioner (Piesing 2017). Intervjun som gjordes på bokmässan i Frankfurt ledsagas bland annat av en bild av Miliks grundare, Lene Therkildsen. Bakom den leende Therkildsen ses till väster en manshög bild av Korneliussen och till höger en motsvarande av Steenholdt. Ovanför båda står det, i versaler: ”Raw Realism”.

Även om beteckningen förefaller mig aningen platt, måste jag medge att den ganska väl fångar den råa, opolerade blottläggningen av problemen i det grönländska samhället som man stöter på hos Korneliussen och Steenholdt. Att läsa *Homo Sapienne* och *Zombieland* är som att övervaka två kirurgiska ingrepp, det ena utfört med skalpell och pincett, det andra med såg och hammare.

Dessutom tänker jag att ”Raw Realism” är ett tecken på att Grönland i den inåtvändhet som karaktäriserar båda författarnas verk har funnit ett litterärt uttryck som tilltalar utöver landets gränser, och utöver riksgemenskapens gränser.¹⁷ Etiketten är förstås ett markandsföringspåhitt i linje med Miliks ”Arctic Noir” – en arktisk pendang till ”Nordic noir” – och jag ställer mig inte helt oförstående till dem som finner det en aning osmakligt att på detta vis slås mynt av den smärta och förtvivlan som Korneliussens och Steenholdts verk bottenar i.¹⁸ På motsvarande sätt är det säkert någon som skulle rynka på

nåsan åt det seminarium som hölls på Grönland ifjol med syfte att diskutera hur grönländsk litteratur kan utvecklas till en "exportvara" som med ordföranden för Grönlands författarförenings, Juaaka Lybeths ord kan skapa både "valutaintäkter" och "intresse" för landet.¹⁹ Det är dock utan tvivel lättare att hålla litteraturen fri från detta slags världsliga överväganden om man inte lever i ett till befolkningsantalet mycket litet land, långt utanför världens maktcentrum, och för en hård kamp för att skapa ett stabilt ekonomiskt fundament; ett fundament som kanske en gång i framtiden kan bidra till att ge landet full självständighet. Och om Grönland en dag får besök av ett par tyskar som gärna vill se backen i Qinngorput där Korneliussens Sara sätter sitt liv på spel, eller en handfull engelsmän vars högsta önskan är att se ett fjäll likt det Steenholdts Miki faller ner från efter att ha kastat tupilaken, så är det inte för mycket sagt att *Homo Sapienne* och *Zombieland* inte bara innehåller en gåva till dessa turister utan också en gåva till det grönländska samhället.

Noter

1 "Tanken om, at alle er lukket inde i deres huse, fordi sneen blokerer alle dørene og vinduerne, eller fordi det blæser for meget, gør, at jul aldrig kan sammenlignes med andre steder i verden, f.eks. Finland, hvor den falske julemand bor. Du må blive irriteret over, at der er en wannabe, som efterligner alt det, du udretter. Julemanden snakker sgu ikke finsk eller svensk. Jeg ved, at du bor langt oppe i Nordgrønland, og hvis man vil finde dig, så skal man holde grundigt udkig efter en kærlig mand med hvidt hår, rød næse og en masse små grønlandere i baggrunden." (Korneliussen 2014)

2 "Er det forkert at sige, at jeg synes, det er pinligt, at jeg tror du er dansker? Så meget som jeg har respekt for mit land, så har jeg svært ved at forestille mig en julemand med sort hår og mørk hud. Ellers tager jeg helt fejl, men jeg har i hvert fald kun set hvide efterligninger af dig. Sikke et sidespring. Det er lige før, jeg får sixpacks i mine fingre, fordi jeg skriver så meget. Det undrer mig, at danskere ikke får sixpacks i deres kinder

af at snakke så meget. Jeg ved, at du er anerledes. Du snakker ikke så meget, og du har integreret dig i vores samfund. Du er én af de gode kolonisateurer." (Korneliussen 2014)

3 "[--] et stort spring frem for grønlandsk litteratur" [--] "søvngængeragtigt" [--] "pæne naturlyriske digtsamlinger" (Pedersen 2014).

4 "Jeg ville ønske, at der var flere lebbber i verden. I hvert fald nogle, som er feminine og ledige. Ikke nogle, som er blevet træt af deres mænd og vil krydre deres kedelige hverdagsliv med en lesbisk, naiv elskerinde. Sådan nogle er som regel lebbber, lige indtil den naive elskerinde bliver forelsket. Så render de tilbage til deres behårede mænd, som ikke aner en skid om, at deres koner har været utro. Jeg ville ønske, at mænd ville betragte det som utroskab, når deres koner har været sammen med en kvinde. I stedet for at spørge, om de kan være med eller bare se på næste gang. Jeg ville ønske, at der ikke var biseksuelle. En verden uden biseksuelle eller mænd. Forestil dig det. Eller heteroseksuelle, i det hele taget. Jeg

ville ønske, at jeg ønskede, at jeg var til mænd. Det hele ville have været nemmere.” (Korneliussen 2014)

5 Denna dialog förs per sms och återges typografiskt som en sms-konversation i romanen.

6 Ordet "lust" ska här läsas på engelska. Både i den grönländska och den danska versionen av romanen är kodväxlingen tydligare än i den svenska översättningen. Korneliussen skrev först romanen på grönländska och översatte den sen själv till danska. Båda gavs ut samtidigt.

7 "Her er ingen gaver til grønlandstureristerne – romanen kunne i og for sig lige så godt foregå i Lemvig" (Misfeldt 2014). Villeneuve (2017) har läst romanen på ett liknande sätt.

8 "deres nation som en selvstændig enhed, der på egen hånd træffer de afgørende beslutninger om fremtiden, mens forbindelsen til Danmark fremstår som sekundær eller helt ignoreres" (Breum 2014, 230).

9 "den gamle fangerkultur [--] og den stærke forbindelse til naturen" (Breum 2014, 230).

10 *Zombieland* var nominerad till Nordiska rådets litteraturpris 2016.

11 "Deres ansigter bliver igen helt skæve, muterede, groteske. [--] I samme øjeblik får jeg øje på et barn med to ansigter. Det ene ansigt ser lige på mig med et vanvittigt smil på læben. Sulten lyser ud af øjnene på det, og savlet løber fra de sylespidse tænder" (*Zombieland*, 134–135; Hådanefter Z).

12 "Børnene i vores samfund bliver glemt, selvom de er vores fremtid." (Z, 110).

13 "Når jeg mange år senere tænker tilbage på den aften – og så mange andre –

forundres jeg over, hvor stort et mod og hvor stor en vilje jeg besad. [--] Jeg kunne ikke acceptere at skulle blive voldtaget. Jeg vidste, at min kvindelighed, mit liv, min fremtid ville blive fuldstændig ødelagt. Det skulle ikke ske for mig. Hvis det skete, ville jeg ikke kunne tilgive mig selv. Når jeg blev voksen, ville jeg give op og blive alkoholiker. [--] Jeg kunne skrike, jeg kunne kæmpe imod, jeg kunne bide, jeg kunne sparke, og jeg ville gøre alt for at beskytte mig selv. Ingen skulle nogensinde få lov til at ødelægge mig." (Z, 41–42)

14 "Jeg bliver kvalt af min grønlandsdragt og af mine tanker. [--] Siden jeg pakkede dem [perlerne] ud, har den tunge vægt fået mig til at føle, at mit land kun belaster mig, at mit folk belaster mig." (Z, 38).

15 "Han blev født med fosterhinden om sig, med sejrsskjorte, og bedstemor har altid sagt, at han derfor var den næste store åndemaner" (Z, 54). Huruvida "bedstemor" avser en mormor eller en farmor framgår inte. På svenska måste man välja, och valet föll på mormor.

16 "lavet for længe siden af dine forfædre" (Z, 55).

17 I december 2017 var *Homo Sapienne* översatt till franska och tyska och översättningar till isländska, finska, norska och engelska var på kommande (Villeneuve 2017). *Zombieland* är så vitt jag vet endast utgiven på grönländska och danska, i översättning av Korneliussen.

18 Det är särskilt deckarförfattarna Nina von Staffeldt och Hans Jakob Helms som marknadsförs av Milik under etiketten 'Arctic Noir' (Piesing 2017).

19 "eksportvare" [--] "valutaintjening" [--] "interesse" (Litteratur til verden 2017).

Översättning från danska Freja Rudels

Källor

- Breum, Martin 2014. *Balladen om Grønland. Trangen til løsrivelse, råstofferne og Danmarks dilemma*. København: Gyldendal.
- Korneliussen, Niviaq 2018. *Homo Sapienne*. (*Homo Sapienne*, 2014.) Övers. Jonas Rasmussen. Stockholm: Leopard. (HS)
- Korneliussen, Niviaq 2014b. Ønskeseddel. *Politiken* 1.12.2014. <https://politiken.dk/magasinet/fortaelling/art5557893/Novelle-af-Niviaq-Corneliussen-%C3%98nskeseddel> (16.11.2017).
- Lindqvist, Marit 2015. Att vara homo i Nuuk. *Svenska Yle* 4.10.2015. <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/10/04/att-vara-homo-i-nuuk> (1.6.2018).
- Litteratur til verden 2017. *Nanoq Media* 18.1.2017. <http://nanoqmedia.gl/da/nyhed/nordlit> (8.6.2018).
- Misfeldt, Mai 2014. Lyst på grønlandsk. *Kristeligt Dagblad* 3.12.2014. <https://www.kristeligt-dagblad.dk/kultur/2014-12-03/lyst-p-%C3%A5-gr%C3%B8nlandsk> (8.6.2018).
- Olsvig, Sara 2015. Vi møder desværre stadig kolonierementaliteten. *Politiken* 3.4.2015. <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art5572307/Vi-m%C3%B8der-desv%C3%A6rre-stadig-kolonierementaliteten> (1.6.2018).
- Pedersen, Jes Stein 2014. Mød Grønlands nye unge vrede stemme. *Politiken* 20.11.2014. <https://politiken.dk/kultur/art5553484/M%C3%B8d-Gr%C3%B8nlands-nye-unge-vrede-stemme> (1.6.2018).
- Piesing, Mark. 2017. From Greenland: Arctic Noir Comes to Frankfurt. *Publishing Perspectives* 12.10.2017. <https://publishingperspectives.com/2017/10/greenland-arctic-noir-comes-frankfurt> (8.6.2018).
- Steenholdt, Sørine. 2015. *Zombieland*. Nuuk: Milik. (Z)
- Villeneuve, Jean-Francois 2017. 'Enough of this postcolonial sh#%' – An interview with Greenlandic author Niviaq Korneliussen. *Eye on the Arctic* (1.12.2017). <http://www.rcinet.ca/eye-on-the-arctic/2017/12/01/enough-of-this-postcolonial-sh-an-interview-with-greenlandic-author-niviaq-korneliussen/> (1.6.2018).